

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMAS VIEŠOJOJE ĮSTAIGOJE CPO LT

2023 m. spalio 9 d.

Vilnius

Viešoji įstaiga CPO LT (toliau – CPO LT) vykdydama savo veiklą vadovaujasi teisės aktais, reglamentuojančiais kovos su korupcija principus, tikslus ir uždavinius. CPO LT korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo¹ (toliau – KPI) 10 straipsniu ir Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijomis².

CPO LT veiklą vykdo vadovaudamasi Steigėjo patvirtintu³ metiniu Veiklos planu⁴ (toliau – 2023 m. CPO LT veiklos planas), kurio 6 užduoties „CPO LT antikorupcinės aplinkos kūrimas“ suplanuota 6.3 priemonė „Nustatyta korupcijos pasireiškimo CPO LT tikimybė (III ketv.)“.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą CPO LT atliko direktoriaus pavaduotoja Vaida Vaitkevičiūtė-Daugvilė, kuri paskirta atsakinga už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą CPO LT⁵.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą CPO LT analizuotas laikotarpis nuo 2022 m. spalio 1 d.⁶ iki 2023 m. rugsėjo 30 d.

CPO LT veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo ir vertinimo tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti CPO LT veiklos sritis, siekiant nustatyti korupcijos rizikas ir (ar) rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės aktų pažeidimus ir nustatyti priemones, skirtas nustatytoms korupcijos rizikoms ir (ar) rizikos veiksniams sumažinti ar pašalinti.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo uždaviniai:

1. atskleisti ir apibrėžti CPO LT veiklos sritis, kuriose yra fiksuojama padidėjusi korupcijos pasireiškimo tikimybė;

---

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr>

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6132e04051d911ec862fdcbc8b3e3e05/asr>

³ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2023 m. vasario 9 d. įsakymas Nr. 4-73 "Dėl Viešosios įstaigos CPO LT 2023 metų veiklos plano patvirtinimo"

⁴ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2023/02/CPO-LT-2023-MVP.pdf>

⁵ CPO LT direktoriaus 2023 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. 3V-32/2023 "Dėl Vaidos Vaitkevičiūtės-Daugvilės paskyrimo vykdyti korupcijos prevencijos ir kontrolės funkcijas"

⁶ https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2023/03/Korupcijos-pasireiskimo-tikimybes-nustatymo-viesojoje-istaigoje-CPO-LT-aprasymas-2022-m_.pdf

2. identifikuoti ir dokumentuoti korupcijos rizikas bei su jomis susijusius veiksnius aukštos rizikos srityse;

3. nustatyti ir įgyvendinti priemonės, skirtas minėtų korupcijos rizikų ir veiksmų mažinimui arba šalinimui, užtikrinant skaidrumą ir atsparumą korupcijai visose organizacijos veiklos srityse.

Atliekant CPO LT veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą, buvo naudojami keli metodai, kurie efektyviai padėjo identifikuoti ir įvertinti galimas grėsmes. Pirmasis metodas – teisės aktų sisteminė analizė – leido išsamiai suprasti ir įvertinti esamą teisinį reglamentavimą bei jo taikymo praktiką. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas nuostatoms, reguliuojančioms viešųjų pirkimų procesus, nes šioje srityje korupcijos rizika yra itin didelė. Antrasis metodas – dokumentų lyginamoji analizė – suteikė galimybę įvertinti, kaip institucija laikosi nustatytų procedūrų bei standartų. Ši analizė atskleidė svarbias įžvalgas, kurios buvo naudojamos tolesnėse rizikos mažinimo strategijose.

Atsižvelgiant į tai, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas įstaigoje yra vienas iš antikorupcinės aplinkos elementų, buvo analizuojamos ne tik CPO LT veiklos, bet jos funkcijos bei kiti veiksniai, didinantys antikorupcinį pažeidžiamumą.

CPO LT įstatų⁷ 10 punkte nurodytos CPO LT veiklos sritys:

1. viešųjų pirkimų atlikimas kitų perkančiųjų organizacijų vardu;
2. centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninio katalogo valdymas ir administravimas;
3. elektroninio pirkimų centro, skirto neperkančiųjų organizacijų pirkimams, finansuojamiems valstybės biudžeto, įskaitant Europos Sąjungos finansinę paramą ir kitą tarptautinę finansinę paramą, ir (arba) savivaldybių biudžetų lėšomis, vykdyti, valdymas ir administravimas. CPO LT įsidiegus ir sertifikavus Kokybės vadybos sistemą (toliau – KVS) ISO 9001 šios veiklos sritys nurodytos ir Bureau Veritas audito sertifikate⁸.

Savarankiškai, pačiomis optimaliausiomis laiko ir žmogiškųjų resursų sąnaudomis 2022 m. gruodžio 29 d. CPO LT vadovybės vadybos vertinamosios analizės posėdžio protokolo nutarimu CPO LT įdiegta Antikorupcinės vadybos sistema pagal ISO37001:2016.

Diegiant Antikorupcinę vadybos sistemą ISO 37001 CPO LT:

- unifikuotas CPO LT dokumentų valdymo sistemos Vadybos sistemų dokumentų valdymo medis;

---

⁷ https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/08/CPO-LT-%C4%AFstatai_220601.pdf

⁸ 2023 m. birželio 8 d. įvykdytas Kokybės vadybos sistemos ISO 9001 kasmetinio sertifikavimo auditas. Atsižvelgus į sertifikavimo audito rezultatus, audito vadovo išvada „CPO LT Kokybės vadybos sistemos sertifikavimas tęsiamas“ (https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/06/E-Cert_CPO-LT_2022_Q_LT.pdf).

- atnaujinti ir CPO LT dviejų standartų (ISO 9001 ir ISO 37001) įgyvendinimui parengti vidiniai CPO LT teisės aktai;
- parengtas ir patvirtintas CPO LT Kokybės ir Antikorupcinės vadybos politikos aprašas⁹;
- įvertintos antikorupcinės rizikos, parengtas rizikų valdymo planas¹⁰;
- nustatyti ir patvirtinti antikorupciniai tikslai ir jų įgyvendinimo planas¹¹;
- nustatyti rodikliai ir matavimo žurnale nurodytas jų matavimo dažnumas, atsakingi asmenys;
- išbraižytos ir patvirtintos Antikorupcinės vadybos standarto įgyvendinimui būtinos srauto diagramos¹²;
- Antikorupcinės vadybos sistemos įgyvendinimui adaptuoti vidiniai CPO LT dokumentai, aprašai ir tvarkos;
- atnaujinti CPO LT VS procesų šeimininkų ir auditorių sąrašai;
- parengtas ir paskelbtas CPO LT Antikorupcinės vadybos sistemos Vidinių auditų planas;
- 2022 m. gruodžio 5-16 dienomis atlikti Antikorupcinės vadybos sistemos vidiniai auditai (parengti klausimynai, fiksuotos nustatytos neatitiktys);
- 2023 m. gegužės 8-18 dienomis atlikti VS vidiniai auditai (parengti klausimynai, fiksuotos nustatytos neatitiktys).

CPO LT įdiegus VS CPO LT veiklos sritys detalizuotos nustatant procesus ir subprocesus bei paskiriant jų šeimininkus¹³, kuriems pavesta:

1. užtikrinti nuolatinį proceso/subproceso pabaigos ir numatytų rezultatų pasiekimą kontroliuojant ir valdant atsirandančias neatitiktis;
2. siekti stiprinti savo proceso veiklą, nuolat ieškoti naujų galimybių padaryti proceso pakeitimus projektuojant, organizuojant, skirstant resursus.

---

⁹ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/10/CPO-LT-Kokyb%C4%97s-ir-Antikorupcin%C4%97s-vadybos-POLITIKA.pdf>

¹⁰ CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 16VS-48 "Dėl viešosios įstaigos CPO LT Antikorupcinės vadybos sistemos rizikos veiksmų valdymo planas"

¹¹ CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 16VS-46 "Dėl viešosios įstaigos CPO LT Antikorupcinių tikslų ir plano patvirtinimo"

¹² CPO LT direktoriaus 2022 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 16VS-50 "Dėl viešosios įstaigos CPO LT pagrindinės veiklos sritys antikorupcinės vadybos sistemos proceso srauto diagramos „C - 06 Korupcijos atvejo valdymas - analizė, tyrimas ir prevencija" patvirtinimo"

¹³ CPO LT direktoriaus 2023 m. gegužės 11 d. įsakymas Nr. 16VS-6/2023 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT vadybos sistemos procesų ir jų šeimininkų sąrašo patvirtinimo"

Vykdamas VS suinteresuotųjų šalių ir rizikų vertinimą bei nuo 2019 m. vykdamas Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, viena iš korupcijai paveikiausių sričių identifikuojama CPO LT veikla – viešųjų pirkimų vykdymas kitų perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų (toliau kartu – perkančioji organizacija) vardu. Ši rizika kyla iš CPO LT suinteresuotųjų šalių/partnerių – perkančiųjų organizacijų, kurių vardu pirkimus vykdo CPO LT.

Vertinant šią riziką CPO LT VS suinteresuotųjų šalių ir rizikų identifikavimo registre bei VS 2022 m. Antikorupcinės vadybos sistemos Rizikos veiksmų valdymo plane¹⁴ ir 2023 m. CPO LT Vidaus kontrolės ir VS Rizikų valdymo plane¹⁵ nurodytos rizikos:

1. galimas perkančiųjų organizacijų piktnaudžiavimas institucijos teikiamomis paslaugomis, pavyzdžiui, teikiant neteisėtas pirkimo užduotis (pvz., taikomas vienam tiekėjui). Vertinant šią riziką jos tikimybei buvo skiriami 9 balai, pasekmėms – 9 balai, bendras vertinimas – 81 balas. Rizika, vadovaujantis VS planavimo procedūra¹⁶, vertintina kaip reikšminga ir pasirinkta rizikos valdymo kryptis – mažinti riziką;

2. nekokybiškos pirkimo užduoties pateikimas iš perkančiosios organizacijos. Vertinant šią riziką jos tikimybei buvo skiriami – 10 balų, pasekmėms – 8 balai, bendras vertinimas – 80 balų. Rizika, vadovaujantis VS planavimo procedūra, vertintina kaip reikšminga ir pasirinkta rizikos valdymo kryptis – mažinti riziką.

Šių rizikų valdymui numatytos priemonės, atsakingi vykdytojai ir priemonių įgyvendinimo terminai.

I. 2022 m. Antikorupcinės vadybos sistemos Rizikos veiksmų valdymo plane numatytos priemonės, jų įgyvendinimo terminai ir 2023 m. atlikti veiksmai:

I.1. parengti ir patvirtinti naują 2023-2025 metų CPO LT kovos su korupcija programą, (2022 m. IV ketv.);

Įgyvendinta - parengta ir patvirtinta 2023-2025 metų CPO LT Antikorupcinės aplinkos stiprinimo programa¹⁷;

---

¹⁴ CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 16KVS-48 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT Antikorupcinės vadybos rizikų valdymo plano patvirtinimo“

¹⁵ CPO LT direktoriaus 2023 m. balandžio mėn. 11 d. įsakymas Nr. 3V-23 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT 2023 m. vidaus kontrolės ir vadybos sistemų valdymo metu identifikuotų reikšmingų rizikų veiksmų valdymo plano patvirtinimo“

¹⁶ CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 16KVS-41 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT vadybos sistemų planavimo procedūros patvirtinimo“

¹⁷ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/12/VIESOSIOS-ISTAIGOS-CPO-LT-ANTIKORUPCINES-APLINKOS-STIPRINIMO-2023-2025-M.-PROGRAMA.pdf>

I.2. standartiniuose pirkimo dokumentuose, pirkimų pagal pavedimą ir CPO LT elektroninio katalogo sutartyse, CPO LT veiklos partneriams (perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams) nustatyti antikorupecinius įsipareigojimus, (2022 m. IV ketv.);

Įgyvendinta - standartiniuose pirkimo dokumentuose, pirkimų pagal pavedimą ir CPO LT elektroninio katalogo sutartyse, CPO LT veiklos partneriams (perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams) nustatyti antikorupecinius įsipareigojimai;

I.3. kartu su Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos atstovais tęsti korupcijai atsparios aplinkos stiprinimo mokymų ciklą CPO LT darbuotojams, (2023 m. I-IV ketv.);

Įgyvendinta - 2023 m. balandžio 20 d. Specialiųjų tyrimų tarnybos mokymai tema „Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje. Antikorupecinės aplinkos kūrimas“.

I.4. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus viešųjų pirkimų procedūras atliekantiems darbuotojams dalykinių žinių ugdymo temomis, (2023 m. I-IV ketv.);

Įgyvendinta - 2023 m. sausio mėn. apklausti CPO LT darbuotojai tam, kad būtų išsiaiškinti jų mokymosi poreikiai specialiuųjų ir bendrujų kompetencijų srityse bei, derinant su CPO LT vadovybe, atsižvelgiant į CPO LT 2023 m. veiklos planą išskirti prioritetiniai mokymosi poreikiai, sudarytas ir paviešintas darbuotojams 2023 m. mokymų planas. Didžiausias dėmesys – viešųjų pirkimų mokymams (nejprastai mažos kainos pagrindimas, LAT praktikos pristatymas, teisės aktų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, naujovės ir kt.). Numatyta, kad didžiąją dalį šių mokymų organizavo CPO LT Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertai. 2023 m. kovo mėn. vyko „Kainos-kokybės santykio, sąnaudų kriterijus. Kaip nustatyti lyginamuosius svorius, simuliacijos“ mokymai, kuriuos vedė UAB Ecocost partneris Žilvaras Gelumbauskas. Mokymų plane buvo numatyti ir mokymai bendrujų kompetencijų ugdymo temomis, į kuriuos buvo kviečiami visi CPO LT darbuotojai – dokumentų rengimo, korupcijos prevencijos, interesų konfliktų valdymo klausimais, įstaigos vertybių gryninimo tema ir kt. 2023 m. sausio mėn. tiekėjus ir perkančiąsias organizacijas konsultuojantiems CPO LT specialistams (konsultantams, pirkimų vadovams) vyko teoriniai-praktiniai mokymai „Konfliktinių situacijų ir reiklų klientų valdymas darbe“, kuriuos vedė TMD Partners konsultantė Vita Remezaitė-Mateikienė .

2023 m. I ketv. Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertai vedė mokymus Ekonomikos ir inovacijų ministerijos darbuotojams sutarčių vykdymo tema.

2023 m. II ketv. vyko Naujokų mokymai, kurių pagrindinės temos – VPĮ reglamentavimas, Centralizuoti pirkimai. Per I–II ketv. Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertų buvo organizuotos 3 viktorinos CPO LT darbuotojams (2023 m. sausio 27 d. centralizuotų pirkimų tema; 2023 m. vasario 24 d. ir 2023 m. kovo 3 d. sąnaudų bei kainos ir kokybės santykio vertinimo kriterijų tema), mokymai iniciatoriams sutarčių vykdymo tema, diskusijos nacionalinio

saugumo bei neįprastai mažos kainos pagrindimo klausimais, apžvelgtos VPT skelbtos naujienos. Viešųjų pirkimų specialistai 2023 m. balandžio mėnesį dalyvavo viešųjų pirkimų konferencijoje, rinkodaros projektų vadovė – rinkodaros konferencijoje.

2023 m. III ketv. vyko Naujokų mokymai apie viešųjų pirkimų reglamentavimą, centralizuotus pirkimus, elektroninio katalogo principus. Rugsėjo mėn. CPO LT darbuotojai išklausė ES lėšomis finansuojamus UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ organizuotus mokymus „Organizacijų atsakingo valdymo teorija ir praktika: socialinės atsakomybės / tvarumo principų taikymas“. Darbuotojai, atsakingi už korupcijos prevenciją, viešųjų ir privačių interesų derinimą, 2023 m. rugsėjo 21 d. klausė STT, Generalinės prokuratūros bei VTEK organizuotos paskaitos „Kitų įstatymuose numatytų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių taikymas ir praktiniai aspektai“.

I.5. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus pirkimus pavedusių vykdyti institucijų iniciatoriams techninių specifikacijų rengimo temomis (2023 m. I-IV ketv.).

Įgyvendinta:

I ketv.: 1) įvykdyti pirkimų poreikių ir inicijavimo paraiškų formavimo mokymai sveikatos įstaigoms; 2) atnaujintos pagalbinės, informacinės metodinės priemonės, kaip naudotis pirkimų valdymo sistema (toliau – ECC sietma). Parengtos/atnaujintos ECC sistemos naudojimosi gairės: Pirkimų poreikių rengimas, pirkimų inicijavimo vedlio naudojimas, pirkimų vykdymo, sutarčių suvedimo, pirkimų konsolidavimo.

II ketv.: 1) CPO LT konsultacija dėl Ekonominio naudingumo taikymo; 2) Mokymai, kaip inicijuojant pirkimus, susikurti pasiūlymo formos excel'io dokumentą ir jį importuoti į ECC sistemą (pirkimo objektas ir jo dalys); 3) Mokymai – sutarčių vykdymas; 4) Individualūs mokymai/konsultacijos dėl naudojimosi ECC sistema.

III ketv.: 1) Įvykdyti Naujokų mokymai apie Pirkimų valdymo sistemą, pirkimų planavimą, inicijavimą, pirkimų vykdymą sistemoje. Sudarytas mokymų rengimo planas; 2) Atnaujintos ECC sistemos naudojimosi gairės: pirkimų poreikių rengimas, pirkimų inicijavimas sistemoje; Atnaujinta pradinė Informacija, siunčiama perkančiosioms organizacijoms dėl pirkimų pavidimo vykdyti CPO LT; Atnaujinta CPO LT svetainėje skelbiama informacija apie pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu; 3) Išsakytas poreikis ir jo pagrindu sukurtas funkcionalumas suformuoti pasiūlymo formą esant skirtingiems pirkimo objekto PVM tarifams; 4) Sukurta pagalbinė priemonė registruoti klausimus/problemas ir tikslingai nukreipti jų atsakymui/sprendimui.

II. 2023 m. vidaus kontrolės ir vadybos sistemų valdymo metu identifikuotų reikšmingų rizikų veiksnių valdymo plane numatytos priemonės ir jų įgyvendinimo terminai:

II.1. Didinti CPO LT pirkimus pavedusių vykdyti institucijų iniciatorių viešųjų pirkimų kompetencijas:

1) inicijuoti, vykdyti mokymus techninių specifikacijų rengimo, kainos ir kokybės santykio kriterijų nustatymo, pirkimų inicijavimo paraiškų formavimo ir kt. aktualiomis temomis (2023 m. I-IV ketv.);

2) atnaujinti ir pildyti pagalbines, informacines metodines priemones, dokumentus (2023 m. I-IV ketv.);

II.2. Esant ekspertinio įvertinimo poreikiui pasitelkti nepriklausomus ekspertus, (2023 m. I-IV ketv.).

Įgyvendinta - realizuojant šią priemonę CPO LT ekspertai pasitelkiami tiek sudarant paslaugų teikimo sutartis, tiek ir darbo sutartis.

2022 m. Korupcijos tikimybės nustatymo išvadoje identifikuotos ir siūlomos korupcijos riziką mažinančios priemonės CPO LT vykdomų viešųjų pirkimų kitų perkančiųjų organizacijų vardu srityje:

1. parengti ir patvirtinti naują 2023-2025 metų CPO LT kovos su korupcija programą - Įgyvendinta¹⁸;

2. įdiegti ISO 37001 Antikorupcinės vadybos sistemą - Įgyvendinta¹⁹;

3. palaikyti ir vystyti kokybės vadybos sistemą ISO 9001 - Įgyvendinta²⁰;

4. standartiniuose pirkimo dokumentuose, pirkimų pagal pavedimą ir CPO LT elektroninio katalogo sutartyse, CPO LT veiklos partneriams (perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams) nustatyti antikorupcinius įsipareigojimus - Įgyvendinta²¹;

5. kartu su Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos atstovais tęsti korupcijai atsparios aplinkos stiprinimo mokymų ciklą CPO LT darbuotojams - Įgyvendinta²²;

6. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus viešųjų pirkimų procedūras atliekantiems darbuotojams dalykinių žinių ugdymo temomis - Įgyvendinta;

---

¹⁸ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/12/VIESOSIOS-ISTAIGOS-CPO-LT-ANTIKORUPCINES-APLINKOS-STIPRINIMO-2023-2025-M.-PROGRAMA.pdf>

¹⁹ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2023/10/CPO-L-TuvUolektis-sertifikatas-37001-LT.pdf>

²⁰ https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/06/E-Cert_CPO-LT_2022_Q_LT.pdf

²¹ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2023/10/CPO-L-TuvUolektis-sertifikatas-37001-LT.pdf>

²² 2023 m. balandžio 20 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Antikorupcinio švietimo skyriaus vyriausioji specialistė ir Specialioji agentė patarėja Aira Gecevičiūtė CPO LT kolegoms skaitė nuotolinę paskaitą „Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje. Antikorupcinės aplinkos kūrimas“;

2023 m. rugsėjo 21 d. CPO LT darbuotojai klausė STT, Generalinės prokuratūros bei VTEK organizuotos paskaitos „Kitų įstatymuose numatytų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių taikymas ir praktiniai aspektai“.

7. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus pirkimus pavedusių vykdyti institucijų iniciatoriams techninių specifikacijų rengimo temomis - įgyvendinta.

CPO LT veiklos sritis – viešųjų pirkimų procedūrų vykdymas kitų perkančiųjų organizacijų vardu, vertintina darant prielaidą, kad tam tikri išoriniai ir (ar) vidiniai, ir (ar) individualūs rizikos veiksniai gali sudaryti galimybes atsirasti korupcijai.

Šioje srityje analizuoti:

1. teisinio reglamentavimo aspektai CPO LT patvirtintuose teisės aktuose;
2. teisės aktų įgyvendinimo CPO LT viešųjų pirkimų, vykdomų kitų perkančiųjų organizacijų vardu, aspektai;
3. praktinis viešųjų pirkimų kitų perkančiųjų organizacijų vardu vykdymas CPO LT ir siekis nustatyti galimus korupcijos pasireiškimo veiksnius;
4. galimybė įvertinti korupcijos apraiškas, riziką ir jos veiksnius mažinančias priemones;
5. CPO LT elektroninio katalogo naudotojų (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų), perkančiųjų organizacijų, kurių vardu CPO LT vykdė pirkimus ir CPO LT darbuotojų apklausų duomenys siekiant išsiaiškinti galimas korupcijos apraiškas ir jas užkardyti²³.

Per analizuojamąjį laikotarpį CPO LT viešuosiuose pirkimuose nebuvo užfiksuota Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų.

CPO LT, siekdama išlikti patraukli perkančiosioms organizacijoms, kad jos noriai naudotųsi elektroniniu katalogu ir savanoriškai pavestų vykdyti pirkimus savo vardu, stengiasi formuoti patikimą, aukštus standartus atitinkantį centralizuotų viešųjų pirkimų paslaugų teikimą.

Vertinant CPO LT pirkimų, vykdomų kitų perkančiųjų organizacijų vardu, sritį buvo analizuojami viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai bei šių teisės aktų įgyvendinimą reglamentuojantys poįstatyminiai teisės aktai, taip pat CPO LT vidiniai dokumentai.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą nustatyta, kad CPO LT pirkimų kitų perkančiųjų organizacijų vardu procesas vykdomas remiantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, su juo susijusiais poįstatyminiais teisės aktais, taip pat CPO LT vykdomų centralizuotų viešųjų pirkimų tvarkos taisyklėmis²⁴ (toliau – CPO LT pirkimų tvarkos taisyklės) bei Viešajai įstaigai CPO LT pagal Centralizavimo planą perduotų vykdyti Sveikatos apsaugos

---

²³ <https://www.cpo.lt/cpo-lt-isipareigojima-skaidrumui-aukstai-vertina-klientai-ir-darbuotojai/>

²⁴ https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/01/CPO-Centralizuot%C5%B3-vie%C5%A1%C5%B3j%C5%B3-pirkim%C5%B3-tvarkos-taisykl%C4%97s_2022_01_01-Aktuali-redakcija.pdf

ministerijai pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų taisyklės²⁵ (toliau – SAM pavaldžių įstaigų pirkimų taisyklės).

Viešuosius pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu vykdo CPO LT direktoriaus įsakymais sudarytos viešųjų pirkimų komisijos arba pirkimo organizatoriai. Viešųjų pirkimų komisijos savo darbe vadovaujasi darbo reglamentu²⁶.

Viešieji pirkimai perkančiųjų organizacijų vardu CPO LT organizuojami vadovaujantis patvirtintu „C-02 Pirkimai pagal pavedimą“²⁷ VS procesu, kuriame numatomi kiekvieno pirkimo etapo atsakingi vykdytojai, jų kompetencijos, teisės, pareigos ir terminai. Šiam procesui supaprastinti ir susisteminti pasitelkiama ECC sistema, kuri automatizuoja duomenų surinkimą, jų sisteminimą ir apdorojimą. Ji apima šiuos procesus:

1. metinio poreikio surinkimo ir pirkimų planavimo;
2. pirkimų sujungimo ir konsolidavimo;
3. pirkimo inicijavimo ir vykdymo;
4. pirkimo sutarčių vykdymo stebėsenos.

Reikėtų pabrėžti, jog efektyviai įgyvendinant pirkimų planavimo etapą, kai atidžiai įvertinamos galimybės konsoliduoti ir centralizuoti pirkimus, taip pat užtikrinant laiku vykdomą inicijavimo mechanizmą, galima ženkliai sumažinti klaidų riziką. Be to, užtikrinamas didesnis pirkimų proceso skaidrumas, efektyvesnis pasiruošimas ir vykdymas, taip pat sutaupoma žmogiškųjų ir laiko resursų.

CPO LT viešųjų pirkimų kitų perkančiųjų organizacijų vardu procesas pradedamas metiniu pirkimų poreikio surinkimu ir planavimu. Įstaigos, kurių vardu CPO LT atlieka pirkimus, ne vėliau kaip iki einamųjų kalendorinių metų gruodžio 15 dienos Pirkimų valdymo grupei Pirkimų valdymo sistemos priemonėmis pateikia informaciją apie poreikį įsigyti prekių, paslaugų ar darbų kitais kalendoriniais metais, užpildydamos pirkimo poreikio pateikimo formą. Šios įstaigos, prieš pateikdamos informaciją apie poreikį įsigyti prekių, paslaugų ar darbų Pirkimų valdymo sistemos priemonėmis, vadovaudamosi Numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodika²⁸ nustatydamos pirkimo vertę privalo remtis skaičiuojamosiomis kainomis, panašių pirkimų praktika, rinkos ir kitais tyrimais. Ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo

---

²⁵ CPO LT direktoriaus 2023 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. 3V-15 „Dėl Viešajai įstaigai pagal centralizavimo planą perduotų vykdyti Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių įstaigų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“.

²⁶ CPO LT direktoriaus 2017 m. rugsėjo 22 d. įsakymas Nr. 3V-153 „Dėl viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“

²⁷ CPO LT direktoriaus 2022 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. 16KVS-33 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT pagrindinės veiklos srities kokybės vadybos sistemos proceso srauto diagramos „C - 02 Pirkimai pagal pavedimą“ patvirtinimo“

²⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d6742ae25c3c11e7a53b83ca0142260e/asr>

pirkimų poreikio gavimo, Pirkimų valdymo grupė parengia ir pateikia viešųjų pirkimų plano projektą į perkančiajai organizacijai, kurios vardu vykdo pirkimus. Sudarydama viešųjų pirkimų planų projektus, Pirkimų valdymo grupė įvertina, ar pirkimai gali būti atliekami iš centrinės perkančiosios organizacijos CPO LT elektroninio katalogo²⁹, kaip nurodyta Viešųjų pirkimų įstatymo 82 straipsnyje, taip pat, nustatydama pirkimo pradžią ir pirkimo būdą, įvertina skirtingų perkančiųjų organizacijų, kurių vardu CPO LT vykdo pirkimus, panašių pirkimų apjungimo galimybę. Pirkimų, vykdomų CPO LT elektroniniame kataloge, specifiška yra ta, kad didžioji dalis procedūrų yra atliekama informacinėse sistemose, kuriose eliminuojamas žmogiškasis veiksnys ir korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Verta pažymėti, kad Pirkimų valdymo grupės planavimo procesas užtikrina aukštą skaidrumo lygį, kadangi CPO LT darbuotojai atidžiai tikrina perkančiųjų organizacijų pateiktą informaciją. Dėl šio papildomo patikrinimo įgyvendinama tiksli Bendrųjų viešųjų pirkimų žodynų (BVPŽ) kodų priskyrimo praktika, užtikrinant, kad vienodos prekės, paslaugos ar darbai būtų tinkamai klasifikuoti. Be to, kai įmanoma, pirkimai atliekami naudojant CPO LT katalogo priemones, kai perkamos prekės, paslaugos ar darbai yra įtraukti į minėtą katalogą.

Naudojant Pirkimų valdymo sistemos funkcijas pirkimų planavimo procese, žymiai sumažinama klaidų tikimybė. ECC sistema automatiškai grupuoja pirkimus pagal Bendrųjų viešųjų pirkimų žodynų (BVPŽ) kodus, skaičiuoja pirkimų vertes, rekomenduoja tinkamiausius pirkimų būdus ir įspėja apie galimą leistinos maksimalios pirkimo vertės viršijimą, visa tai atliekant be žmogaus įsikišimo. Šis elektroninis įrankis sumažina žmogiškojo veiksnio įtaką, kuris dažnai yra pagrindinė korupcijos atsiradimo priežastis. ECC sistema tokiu būdu padeda užtikrinti efektyvesnį ir skaidresnį pirkimų valdymą.

Taip pat svarbu pažymėti, kad patvirtinus perkančiųjų organizacijų pirkimų planus, šios organizacijos viešai paskelbia pirkimų suvestines. Viešas informacijos apie numatomus vykdyti viešuosius pirkimus skelbimas yra vertinamas kaip svarbus korupcijos rizikos mažinimo ir veiklos skaidrumo užtikrinimo veiksnys. Šis procesas suteikia galimybę ne tik viešai susipažinti su skelbiama informacija, bet ir aktyviai kontroliuoti vykstančius pirkimų procesus.

CPO LT pirkimų tvarkos taisyklėse numatyta, kad viešuosius pirkimus kitų įstaigų pavedimu vykdo ir atlieka:

1. CPO LT vadovo sudaryta pirkimo komisija – tarptautinius ir supaprastintus pirkimus (išskyrus mažos vertės pirkimus);
2. Pirkimo organizatoriai:
  - 2.1. mažos vertės pirkimus, atliekamus neskelbiamos apklausos būdu;

---

²⁹ <https://katalogas.cpo.lt/katalogas/>

2.2. nesudėtingus, nedidelio rizikingumo, mažos vertės pirkimus, atliekamus skelbiamos apklausos būdu, CPO LT skyrių vadovų sprendimu.

SAM pavaldžių įstaigų pirkimų taisyklėse numatyta, kad tarptautinius ir supaprastintus viešuosius pirkimus SAM pavaldžių įstaigų vardu vykdo ir atlieka viešojo pirkimo komisija.

Vykdamt mažos vertės pirkimus apklausos būdu didžiąją dalį atsakomybės perkeliant iš pirkimo organizatoriaus į komisiją, sumažinama galimybė vienasmeniškai priimti sprendimus, kas savo ruožtu mažina korupcijos riziką. Komisija kartu su pirkimų organizatoriais priima visus svarbius sprendimus, susijusius su pirkimų procedūromis, vykdo jiems pavestus procedūrinius veiksmus ir bendrauja su tiekėjais viso pirkimo procedūros metu iki pat sutarties pasirašymo. Priklausomai nuo konkretaus pirkimo poreikių arba skirtingų prekių, paslaugų, ar darbų kategorijų, CPO LT gali sudaryti specializuotas komisijas, skirtas atskiriems pirkimams ar jų rūšims.

Komisijos darbe gali dalyvauti ir ekspertai,. Komisijos nariai, pirkimų organizatoriai, ekspertai pirkimo procedūrose savo funkcijas pradeda vykdyti tik po to, kai Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja savo privačius interesus, o asmenys, kuriems šio įstatymo nustatyta tvarka deklaruoti privačių interesų nėra privaloma, po to, kai pasirašo Viešųjų pirkimų tarnybos kartu su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija nustatytos formos nešališkumo 10 deklaraciją.. Vadovaujantis Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies nuostatomis, CPO LT patvirtintas darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas³⁰, kuriame numatyta privačių interesų deklaracijų pateikimo tvarka ir kontrolė. CPO LT paskirtas asmuo atsakingas už CPO LT darbuotojų privačių deklaracijų pateikimo kontrolę³¹, kuriam pavesta kontroliuoti, kaip CPO LT direktoriaus įsakymu sudarytų viešųjų pirkimų komisijų nariai, asmenys, paskirti atlikti viešuosius supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, viešojo pirkimo iniciatoriai, kiti asmenys, einantys pareigas, įtrauktas į CPO LT patvirtintą pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą, vykdo Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas.

ECC sistemoje užtikrinamas nešališkumo deklaracijų bei konfidencialumo pasižadėjimų pasirašymas automatinio būdu vartotojui pirmą kartą jungiantis prie sistemos bei pasikeitus ar atsiradus naujoms jo funkcijoms.

---

³⁰ CPO LT direktoriaus 2019 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 3V-215 „Dėl viešosios įstaigos CPO LT darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

³¹ CPO LT direktoriaus 2022 m. lapkričio 3 d. įsakymas Nr. 3V-326 „Dėl asmens, atsakingo už viešosios įstaigos CPO LT darbuotojų privačių interesų deklaracijų pateikimo kontrolę, paskyrimo“

Norint užtikrinti, kad gaunamos techninės specifikacijos iš perkančiųjų organizacijų būtų tikslios ir atitiktų realius jų poreikius, CPO LT plečia savo ekspertinę veiklą vertinant konkrečius objektus. Perkančiosios organizacijos, kurių vardu CPO LT vykdo pirkimus, dabar gali pateikti ne galutinį techninės specifikacijos projektą, o tik objekto reikalavimus. CPO LT pirkimų vadovai ir specialistai atlieka objektyvumo įvertinimą, atlieka rinkos tyrimą ar konsultaciją, parengia išsamų techninės specifikacijos projektą ir pateikia jį derinimui su institucija, kurios vardu CPO LT vykdo pirkimus. Šis procesas padidina techninių specifikacijų patikimumą ir užtikrina, kad pirkimai būtų atlikti efektyviai, užtikrinant konkurenciją ir atitiktų konkrečius poreikius.

Norint užtikrinti sklandų pirkimų vykdymą ateityje, ypač tų, kuriems reikalingas išsamus objektų techninių specifikacijų parengimas ir įvertinimas, būtina stiprinti CPO LT darbuotojų dalykines žinias ir tobulinti jų profesinį potencialą. Tai apima ne tik nuolatinį mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, bet ir praktinių įgūdžių ugdymą, susijusį su naujausiomis rinkos tendencijomis ir technologijomis. Tokie veiksmai leis darbuotojams efektyviau atlikti techninių specifikacijų analizę ir parengimą, taip užtikrinant, kad vykdomi pirkimai atitiktų aukščiausius standartus ir perkančiųjų organizacijų lūkesčius.

CPO LT veiklos efektyvumo didinimo 2023 m. priemonių plane numatyta 1.21. priemonė „Į viešųjų pirkimų profesionalumo kėlimą ir paslaugų kokybės gerinimą orientuotų CPO LT darbuotojų mokymų organizavimas“. Kurioje nurodyti veiksmai:

Veiksmas – 1) surinkti, susisteminti ir nustatyti prioritetinius darbuotojų mokymosi poreikius; 2) sudaryti CPO LT mokymų planą, kuriame būtų numatoma temos, preliminarus mokymų laikas ketvirčiais, mokymo tipas (išoriniai / vidiniai), mokymo forma (kontaktinis / nuotolinis); 3) anketavimo būdu atlikti mokymų efektyvumo vertinimą.

Rezultatas – aukštesnė CPO LT darbuotojų kompetencija leidžianti pritraukti naujus klientus ir teikti kokybiškesnes paslaugas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo laikotarpiu įgyvendinant 1.21. priemonę atlikta CPO LT darbuotojų apklausa, kad būtų išsiaiškinti jų mokymosi poreikiai specialiųjų ir bendrųjų kompetencijų srityse bei, derinant su CPO LT vadovybe, atsižvelgiant į CPO LT 2023 m. veiklos planą išskirti prioritetiniai mokymosi poreikiai, sudarytas ir paviestas darbuotojams 2023 m. mokymų planas. Didžiausias dėmesys – viešųjų pirkimų mokymams (nejprastai mažos kainos pagrindimas, LAT praktikos pristatymas, teisės aktų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, naujovės ir kt.). Numatyta, kad didžiąją dalį šių mokymų organizuos CPO LT Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertai. 2023 m. kovo mėn. vyko „Kainos-kokybės santykio, sąnaudų kriterijus. Kaip nustatyti lyginamuosius svorius, simuliacijos“ mokymai, kuriuos vedė UAB EcoCost partneris Žilvaras Gelumbauskas. Mokymų plane numatyti ir mokymai bendrųjų

kompetencijų ugdymo temomis, į kuriuos bus kviečiami visi CPO LT darbuotojai – dokumentų rengimo, korupcijos prevencijos, interesų konfliktų valdymo klausimais, įstaigos vertybių gryninimo tema ir kt. 2023 m. sausio mėn. tiekėjus, perkančiąsias organizacijas konsultuojantiems CPO LT specialistams (konsultantams, pirkimų vadovams) vyko teoriniai-praktiniai mokymai „Konfliktinių situacijų ir reiklų klientų valdymas darbe“, kuriuos vedė TMD Partners konsultantė Vita Remezaitė-Mateikienė .

2023 m. I ketv. Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertai vedė mokymus Ekonomikos ir inovacijų ministerijos darbuotojams sutarčių vykdymo tema.

2023 m. II ketv. vyko Naujokų mokymai, kurių pagrindinės temos – VPĮ reglamentavimas, Centralizuoti pirkimai. Per I–II ketv. Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertų buvo organizuotos 3 viktorinos CPO LT darbuotojams (2023 m. sausio 27 d. centralizuotų pirkimų tema; 2023 m. vasario 24 d. ir 2023 m. kovo 3 d. sąnaudų bei kainos ir kokybės santykio vertinimo kriterijų tema), mokymai iniciatoriams sutarčių vykdymo tema, diskusijos nacionalinio saugumo bei neįprastai mažos kainos pagrindimo klausimais, apžvelgtos VPT skelbtos naujienos. Viešųjų pirkimų specialistai 2023 m. balandžio mėnesį dalyvavo viešųjų pirkimų konferencijoje, rinkodaros projektų vadovė – rinkodaros konferencijoje.

2023 m. III ketv. vyko Naujokų mokymai apie viešųjų pirkimų reglamentavimą, centralizuotus pirkimus, elektroninio katalogo principus. Rugsjūčio mėn. CPO LT darbuotojai išklausė ES lėšomis finansuojamus UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ organizuotus mokymus „Organizacijų atsakingo valdymo teorija ir praktika: socialinės atsakomybės / tvarumo principų taikymas“. Darbuotojai, atsakingi už korupcijos prevenciją, viešų ir privačių interesų derinimą, 2023 m. rugsėjo 21 d. klausė STT, Generalinės prokuratūros bei VTEK organizuotas paskaitos „Kitų įstatymuose numatytų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių taikymas ir praktiniai aspektai“.

CPO LT siekia mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę stiprindama atitinkamų darbuotojų kompetencijas, ypač tų, kurie tiesiogiai dalyvauja techninės specifikacijos rengime ir ekspertiniame vertinime. Šie darbuotojai taip pat yra skatinami ieškoti būdų techninių specifikacijų standartizacijai, o organizacija parengė ir patvirtino standartinius kvalifikacinius bei kitus reikalavimus tiekėjams. Pastebėta, kad perkančiosios organizacijos, kurių vardu CPO LT atlieka pirkimus, dažnai neatlieka išsamios rinkos analizės, nepasidomi rinkos tendencijomis ar dalyviais, jų pokyčiais bei kvalifikacinių reikalavimų atnaujinimais. Dėl to ilgainiui pirkimai vykdomi remiantis pasenusiais kvalifikaciniais reikalavimais, ribojant sąžiningą konkurenciją tarp rinkos dalyvių ir kuriant sąlygas korupcijai atsirasti. Nustačius standartinius kvalifikacinius reikalavimus tiekėjams ir atlikus reguliarias rinkos analizes, korupcijos tikimybė ženkliai mažėja.

CPO LT Metodologijos ir mokymų skyriaus pagalba, kuriant antikorupcinę aplinką ir užtikrinant nuoseklų ir aiškų vidinių procesų reglamentavimą, vykdant pirkimus kitų perkančiųjų organizacijų vardu įgyvendinami planavimo ir vykdymo proceso elementai.

Siekiant užtikrinti viešojo pirkimo skaidrumą CPO LT pirkimo procesas sudėliotas taip, kad būtų užtikrinamas darnus vidaus kontrolės procesas, įgyvendinamas įtraukiant skirtingų asmenų dalyvavimą nuo pirkimo iniciavimo iki pirkimo sutarties sudarymo, tokiu būdu užtikrinama, kad pirkimų procese dalyvautų nepriklausomi (pavaldumo santykiais nesusiję) ir nešališki asmenys:

* *Pirkimo iniciatorius* (pirkimo plano pateikimas, techninės specifikacijos / pirkimo objekto aprašymo pateikimas);

* *Pirkimo vadovas* (pirkimo iniciatoriaus pateiktos informacijos patikrinimas, pirkimo sąlygų parengimas, rinkos konsultacijų vykdymas);

* *Pirkimo komisija* (sudaroma iš CPO LT darbuotojų, jeigu pirkimas kitos perkančiosios organizacijos vardu į komisiją gali būti įtraukiamai perkančiosios organizacijos darbuotojai);

* *Ekspertai* (pasitelkiami CPO LT ekspertai arba išorės ekspertai tiek pirkimo sąlygų rengimo etape tiek pasiūlymų vertinimo etape);

* *Pretenzijų nagrinėjimo komisija* (nagrinėja pretenzijas).

Svarus korupcijos tikimybės identifikavimo kriterijus - tai viešojo pirkimo metu gaunama tiekėjo pretenzija. Siekiant įsivertinti viešojo pirkimo dalyvių identifikuojamas rizikas ir problemas 2023 m. CPO LT atlikta gautų viešųjų pirkimų pretenzijų apžvalga, kurios tikslas – susisteminti ir apžvelgti gautas pretenzijas, pagal gautas pretenzijas identifikuoti sisteminės viešųjų pirkimų, vykdomų CPO LT, klaidas ir pasiūlyti sprendimus.

Apžvalgoje pretenzijos sugrupuotos pagal tam tikrus viešųjų pirkimų proceso požymius:

- pretenzijos dėl pirkimo sąlygų (techninės specifikacijos, kvalifikacijos reikalavimų, per mažos kainos ribos);
- pretenzijos dėl laimėjusio pasiūlymo;
- pretenzijos dėl pasiūlymų atmetimo;
- atskirai išskirtos pretenzijos, susijusios su neįprastai maža kaina.

Pretenzijų nagrinėjimo tvarka CPO LT nustatyta CPO LT direktoriaus įsakymu³². Visas CPO LT gautas pretenzijas nagrinėja pretenzijų nagrinėjimo komisija, sudaryta iš teisininkų ir Metodologijos ir mokymų skyriaus ekspertų. Galutinį sprendimą dėl pretenzijos priima direktorius, pasirašydamas atsakymą į pretenziją. Gautos pretenzijos registruojamos Dokumentų

---

³² 2021 m. rugsėjo 29 d. CPO LT direktoriaus įsakymas Nr. 3V-417 „Dėl Viešosios įstaigos CPO LT gautų pretenzijų dėl viešųjų pirkimų vykdymo nagrinėjimo“

valdymo sistemoje (toliau – DVS). Atsakymai į pretenzijas vizuojami pretenzijų negrinėjimo komisijos narių ir pasirašomi CPO LT direktoriaus DVS, siunčiami tiekėjams CVP IS ar elektroninio katalogo priemonėmis.

Atliktoje CPO LT gautų pretenzijų apžvalgoje viena iš rekomendacijų vykdant pirkimus pagal pavedimą įvertinti situaciją dėl papildomų ekspertų ar konsultacijų su perkančiosiomis organizacijomis poreikio. Ypač kai kyla įtarimai, kad perkančiosios organizacijos paskirti ekspertai neturi pakankamai išmanymo, kompetencijų, žinių, ar gebėjimų suformuluoti perkamo objekto techninę specifikaciją / objekto aprašymą, kvalifikacijos reikalavimus.

Siekiant stiprinti CPO LT antikorupcinę aplinką svarbu užtikrinti tinkamą vidaus kontrolės proceso įgyvendinimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo įgyvendinimo“ ir siekiant CPO LT tinkamai įgyvendinti vidaus kontrolę bei antikorupcinės aplinkos vadybą patvirtinta atnaujinta CPO LT vidaus kontrolės politika³³, kurios tikslas – pasiekti, kad CPO LT darbuotojai:

1. laikytųsi teisės aktų, reglamentuojančių CPO LT veiklą, reikalavimų;
2. užtikrintų centralizuotų viešųjų pirkimų, pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, ir daugiabučių namų atnaujinimui (modernizavimui) vykdyti skirtų pirkimų efektyvų ir skaidrų vykdymą, racionalų lėšų ir administracinių išteklių panaudojimą;
3. saugotų CPO LT turtą nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų;
4. vykdytų veiklą laikydamosi patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo:
  - 4.1. ekonomišku, kuris suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas, užtikrinant tinkamą CPO LT vykdomos veiklos kokybę;
  - 4.2. efektyvumu, kuris suprantamas kaip geriausias naudojamų išteklių ir vykdomos veiklos (kiekio, kokybės ir laiko požiūriu) santykis;
  - 4.3. rezultatyvumu, kuris suprantamas kaip nustatytų veiklos tikslų ir planuotų rezultatų pasiekimo lygis;
5. teiktų patikimą, aktualią, išsamią ir teisingą informaciją apie savo finansinę ir kitą veiklą;
6. veiktų kaip visuma priemonių, užtikrinančių veiklos kokybės ir antikorupcinės vadybos sistemų tikslų ir uždavinių įgyvendinimą.

---

³³ 2023 m. gruodžio 22 d. CPO LT direktoriaus įsakymas Nr. 3V-170/2023 „Dėl Viešosios įstaigos CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 17 d. įsakymo Nr. 3V-302 „Dėl vidaus kontrolės politikos bei ją įgyvendinančio tvarkos aprašo patvirtinimo ir vidaus kontrolės užtikrinimo darbo grupės sudarymo“ pakeitimo“

Tinkamas ir nuoseklus CPO LT vidaus kontrolės politikos įgyvendinimas sudaro papildomas priemones ir galimybes galimas korupcijos rizikas sumažinti iki minimumo. Tuo tikslu patvirtintas CPO LT Vidaus kontrolės politikos įgyvendinimo tvarkos aprašas³⁴, kuriame detalai reglamentuotas CPO LT vidaus kontrolės organizavimas, kad būtų tinkamai užtikrinamas CPO LT veiklos kokybės ir antikorupcinės aplinkos vadybos sistemų principų įgyvendinimas.

Antikorupcinė aplinka CPO LT kuriama ir stiprinama vadovaujantis CPO LT Antikorupcinės aplinkos stiprinimo 2023-2025 metų programa³⁵. Įgyvendinant šios programos priemonių plano 3 uždavinio „Atlikti CPO LT darbuotojų apklausą, siekiant nustatyti ir įvertinti CPO LT veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Jos pagrindu parengti ataskaitą ir numatyti priemones mažinančias korupcijos pasireiškimo tikimybę.“ 2023 m. atlikta CPO LT elektroninio katalogo perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų, perkančiųjų organizacijų, kurių vardu CPO LT vykdo pirkimus ir CPO LT darbuotojų Antikorupcinės aplinkos vertinimo apklausa, taip pat įvertinti CPO LT elektroninio katalogo priemonėmis vykdomos apklausos pildant užsakymą 2023 m. rezultatai. Apklausos skirtos išsiaiškinti galimą korupcijos tikimybę profesinėje veikloje. Jų tikslas – stebėti pokytį ir nustatyti, ar pasitaiko korupcijos apraiškų bendradarbiaujant su tiekėjais ar perkančiųjų organizacijų, kurių vardu CPO LT vykdo pirkimus, atstovais³⁶.

2023 m. CPO LT veiklos plano³⁷ 1 lentelės 8 punkte nustatytas CPO LT veiklos vertinimo kriterijus „Pasitikėjimas CPO LT (manančių, kad CPO LT veikla skaidri ir patikima, dalis), proc. ≥ 97 “. Nustatytas kriterijus įpareigoja CPO LT siekti absoliutaus skaidrumo visose galimose veiklos srityse.

Remiantis 2023 m. CPO LT klientų (perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų) bei įstaigos darbuotojų apklausų rezultatais, CPO LT išlaiko labai aukštą antikorupcinės aplinkos vertinimo rodiklį – 97,1 % respondentų įstaigos veiklą vertina kaip skaidrią ir patikimą.

2023 m. vykdytos perkančiųjų organizacijų, kurios formuoja užsakymus CPO LT el. kataloge, perkančiųjų organizacijų, kurių vardu CPO LT vykdo pirkimus atstovų, CPOLT elektroninio katalogo tiekėjų ir CPO LT darbuotojų apklausos – iš viso 7602 respondentų atsakė į klausimą „Ar CPO LT veikla yra skaidri ir patikima?“. Apklausų rezultatais, 97,1 % respondentų atsakė teigiamai.

---

³⁴ 2023 m. gruodžio 22 d. CPO LT direktoriaus įsakymas Nr. 3V-170/2023 „Dėl Viešosios įstaigos CPO LT direktoriaus 2022 m. spalio 17 d. įsakymo Nr. 3V-302 „Dėl vidaus kontrolės politikos bei ją įgyvendinančio tvarkos aprašo patvirtinimo ir vidaus kontrolės užtikrinimo darbo grupės sudarymo“ pakeitimo“

³⁵ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2022/12/VIOSIOS-ISTAIGOS-CPO-LT-ANTIKORUPCINES-APLINKOS-STIPRINIMO-2023-2025-M.-PROGRAMA.pdf>

³⁶ <https://www.cpo.lt/cpo-lt-isipareigojima-skaidrumui-aukstai-vertina-klientai-ir-darbuotojai/>

³⁷ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2023/02/CPO-LT-2023-MVP.pdf>

CPO LT 2023-2025 m. Antikorupcinės aplinkos stiprinimo programoje akcentuojamas tvirtas įsipareigojimas skaidrumui, atvirumui ir etikai, siekis stiprinti antikorupcinę aplinką, didinti darbuotojų sąmoningumą ir vykdyti nuolatinį švietimą antikorupcinėmis temomis. Šie veiksmai ir pasiekimai rodo CPO LT įsipareigojimą laikytis aukščiausių standartų korupcijos prevencijos srityje, taip pat garantuoja patikimą ir atsakingą požiūrį į savo klientų bei partnerių interesus.

CPO LT, siekdama vykdyti skaidrią ir korupcijos apraiškos atsparią veiklą, glaudžiai bendradarbiauja su STT atstovais, kurie periodiškai CPO LT darbuotojams vykdo antikorupcinio švietimo mokymus.

Įgyvendinant Programos priemonių plano 4 uždavinio „Didinti antikorupcinį CPO LT darbuotojų sąmoningumą ir vykdyti nuoseklų antikorupcinį švietimą“ 9.2. priemonę „Vykdyti darbuotojų mokymus siekiant lavinti įgūdžius atpažinti korupcinius veiksnius atliekant darbinės funkcijas“ CPO LT darbuotojai turėjo galimybę dalyvauti antikorupcinio švietimo nuotoliniuose mokymuose:

1. 2023 m. balandžio 20 d. STT Antikorupcinio švietimo skyriaus vyriausioji specialistė ir Specialioji agentė patarėja Aira Gecevičiūtė CPO LT kolegoms skaitė nuotolinę paskaitą „Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje. Antikorupcinės aplinkos kūrimas“;

2. 2023 m. rugsėjo 21 d. CPO LT darbuotojai klausė STT, Generalinės prokuratūros bei VTEK organizuotos paskaitos „Kitų įstatymuose numatytų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių taikymas ir praktiniai aspektai“;

3. 2021-2023 m. organizuojami „Skaidrumo akademijos“³⁸ ekspertiniai nuotoliniai renginiai.

Daugiau informacijos apie CPO LT Programos priemonių plano įgyvendinimą galima rasti CPO LT 2023-2025 m. Antikorupcinės aplinkos stiprinimo programos įgyvendinimo priemonių plano vykdymo 2023 m. ataskaitoje, kuri pavišinta CPO LT internetinės svetainės skiltyje „Korupcijos prevencija“³⁹.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą viešųjų pirkimų srityje, kurioje veikia CPO LT, buvo nustatyta, kad patvirtinti teisės aktai, reglamentuojantys viešuosius pirkimus, užtikrina skaidrią sprendimų priėmimo tvarką. Be to, vidaus kontrolės sistema buvo ne tik patobulinta, bet ir išplėtotą, dėl ko šiuo metu ji veikia efektyviai ir atitinka visus reikalavimus. Šie veiksmai padeda užtikrinti, kad viešieji pirkimai būtų vykdomi sąžiningai ir skaidriai, mažinant korupcijos riziką organizacijoje.

---

³⁸ <https://skaidrumoakademija.lt/>

³⁹ <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2021/01/CPO-LT-2020-2022-m.-KKP-igyvendinimo-priemoniu-plano-vykdyimo-ataskaita-2020-m.pdf>

Siūlomos korupcijos riziką mažinančios priemonės CPO LT vykdomų viešųjų pirkimų kitų perkančiųjų organizacijų pavedimu srityje:

1. įgyvendinti 2023-2025 metų CPO LT kovos su korupcija programos priemones;
2. atlikti kasmetinį ISO 37001 Antikorupcinės vadybos sistemos auditą;
3. atlikti kasmetinį ISO 9001 Kokybės vadybos sistemos auditą;
4. kartu su Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos atstovais tęsti korupcijai atsparios aplinkos stiprinimo mokymų ciklą CPO LT darbuotojams;
5. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus viešųjų pirkimų procedūras atliekantiems darbuotojams dalykinių žinių ugdymo temomis;
6. organizuoti vidinius ir/arba išorinius mokymus pirkimus pavesusių vykdyti institucijų iniciatoriams techninių specifikacijų rengimo temomis.

Korupcijos prevencijos tyrimo atlikta analizė parodė, kad esminiai veiksmingos kovos su korupcija metodai, kuriuos taiko CPO LT, apima griežtą veiklos procesų reguliavimą, jų vykdymo priežiūrą pagal vidinius teisės aktus, procedūrų bei sprendimų vykdymo skaidrumą, viešumą, taip pat antikorupcinį švietimą organizacijoje. Be to, svarbi vieta skiriama Kokybės ir Antikorupcinės vadybos sistemų standartų įdiegimui ir auditavimui, efektyviai vidaus kontrolei, taip pat glaudžiam bendradarbiavimui su institucijų, kurios pavedė CPO LT pirkimų vykdymo funkcijas, darbuotojais. Ši bendradarbiavimo sritis apima gilinimą žinių ir įgūdžių, susijusių su viešaisiais pirkimais, rinkos analize, planavimu ir EcoCost elektroninio planavimo įrankio naudojimu. Galiausiai, yra svarbu stiprinti antikorupcinio švietimo veiklas ir didinti CPO LT, kaip pagrindinio instrumento viešųjų pirkimų korupcijos prevencijoje, matomumą.